

Asia: VN/5137/2022-OM-229

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

1 luku. Yleiset säännökset

1 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Yleisen varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa (6 §:n 1 mom.) koskevat huomiot:

-

Yleisen varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä (6-8 §) koskevat huomiot:

-

Muut 2 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

3. luku Poikkeusoloista ja lisätoimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen

Poikkeusolojen edellytyksiä (11 §, vrt. nyk. poikkeusolojen määritelmä) koskevat huomiot:

-

Poikkeusolojen alkamista ja päättymistä koskevaa päätöksentekoa (12 ja 21 §) koskevat huomiot:

-

Lisätoimivaltuuksien käyttöönottonenettelyä (13-20 §) koskevat huomiot:

-

Valtioneuvoston erityisiä seurantavelvollisuuksia (22 ja 23 §) koskevat huomiot:

-

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Mietinnössä esitetyn valmiuslain 26 § 2 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi informatiiviset viittaukset muuhun lainsäädäntöön koskien velvollisuutta välittää vaaratiedotteita taikka välittää tai julkaista viranomaistiedotuksia. Viittauksia sähköisen viestinnän palveluista annettuun lakiin, Yleisradio Oy:stä annettuun lakiin sekä sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä koskevaan lakiin voi pitää lakiteknisesti onnistuneena ratkaisuna.

Pykälän tarkoituksena on muun muassa turvata väestön tiedonsaanti poikkeusolojen aikana. Kun tavoitteena on viestinnän tehostaminen, niin se edellyttää käytännössä journalistisen median toimintaedellytysten turvaamista myös normaalioloissa. Muutoin tiedotteiden julkaisuvelvoitteesta ei poikkeusoloissa ole juuri hyötyä. Yleisön tavoittavan uutismedian toiminnan turvaaminen on siis myös huoltovarmuuskysymys.

5 luku. Lisätoimivaltuuksien käyttöperiaatteet ja soveltamista koskevat yleiset säännökset

5 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

6 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

7 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

8 luku. Työvelvollisuus

8 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

9 luku. Sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaaminen

9 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Toimituksellisen lähdesuojan turvaaminen tulisi ottaa ehdotuksen 147 §:n lisäksi huomioon myös 9 luvussa. 58 §:n (tavaroiden luovutusvelvollisuus) tai 60 §:n (ohjelmiston tai tietojärjestelmän käyttöoikeuden luovutus) tarkoituksena ei ole vaarantaa toimituksellista lähdesuojaa eikä lähdesuojan turvaaminen toisaalta millään tavalla vaaranna luovutusvelvollisuuden tarkoituksen toteutumista.

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

10 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

11 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Myös 74 §:n (maa-alueiden ja huoneistojen luovutusvelvollisuus) osalta toimituksellisen lähdesuojan turvaaminen tulisi varmistaa kuten 58 §:n ja 60 §:n osalta. Luovutusvelvollisuuden tarkoituksena ei ole vaarantaa lähdesuojaa, eikä lähdesuojan turvaaminen toisaalta millään tavalla vaaranna luovutusvelvollisuuden tarkoituksen toteutumista.

12 luku. Väestön välttämättömän toimeentulon turvaaminen ja sosiaaliturvan muutokset

12 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

13 luku. Välttämättömien hyödykkeiden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen

13 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

14 luku. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen turvaaminen

14 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

15 luku. Asumisen järjestäminen

15 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

16 luku. Rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusmarkkinoiden turvaaminen

16 luvun (pl. 110 §) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 1 kohtaa (vientikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 2 kohtaa (tuontikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 3 kohtaa (tiettyjen taloudellisten toimien kielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 4 kohtaa (kotiuttamisvelvollisuus) koskevat huomiot:

-

110 §:n 2-5 momenttia koskevat huomiot:

-

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

17 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

18 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

137 § Välttämättömien postipalveluiden turvaamista koskevan säännöksen yhteydessä tulisi ottaa huomioon myös sanomalehtien jakelun turvaaminen. Mikäli sähköinen viestintä on rajoittunut, voidaan tiedonvälitystä turvata painettujen lehtien avulla. Kuten ehdotuksen 26 § 2 momentin osalta todetaan, tulee viranomaisviestinnässä tunnistaa myös tiedotusvälineiden merkitys ja rooli osana väestön tiedonsaannin turvaamista.

19 luku. Ruoantuotannon turvaaminen

19 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

20 luku. Välttämättömän rakentamisen turvaaminen

20 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

III osaa koskevat yleiset kysymykset

Toimivaltuusosan rakennetta ja toimivaltuuksien sääntelytapaa koskevat yleiset huomiot:

-

Mahdolliset muut koko toimivaltuusosaa koskevat huomiot:

-

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

21 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Valmiuslaki voi tulla sovellettavaksi monenlaisissa oloissa. Sananvapauteen liittyvän toimituksellisen lähdesuojan heikentäminen ei ole kaikissa valmiuslain tarkoittamissa tilanteissa sitovien ihmisoikeusvelvoitteiden tai perustuslain mukaista. Jatkovalmistelussa tähän tulisi kiinnittää huomiota.

Viranomaisen tiedonsaantioikeuksia käsittelevään 147 pykälään voidaan esimerkiksi lisätä momentti, jonka mukaan valvovalla viranomaisella ei kuitenkaan ole oikeutta saada sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 16 §:ssä tarkoitetun lähdesuojan piiriin kuuluvia tietoja (vrt. aiemmin huoltovarmuutta koskevan lainsäädäntövalmistelun yhteydessä käytetty lähdesuojan ja sananvapauden turvaamiseksi määritelty rajoitus TaVM22/2025 vp.).

22 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat erityiset säännökset

22 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

23 luku. Korvaukset

23 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

Valmiuslain 24 luvun ja rikoslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (2. lakiehdotus) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

25 luku. Muutoksenhaku

25 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

HE-luonnoksen yleisperustelut

Vaikutusten arviointia koskevat huomiot:

-

Säätämisjärjestysperusteluja koskevat huomiot:

-

Muut HE-luonnoksen perusteluja koskevat huomiot:

-

Työryhmän mietintö

Uudistuksen tarpeellisuutta ja sen keskeisiä ratkaisuja koskevat yleiset kannanotot:

-

Muut työryhmän mietintöä koskevat yleiset huomiot:

-

Oras Tytti
Suomen Journalistiliitto ry